

Tentoonstelling Pioneers of US Comics

De geschiedenis van het Amerikaanse stripverhaal is nauw verbonden met de wereld van de geschreven pers, en meer bepaald met de magnaten William Randolph Hearst en Joseph Pulitzer, die een felle strijd uitvechten om hun lezerspubliek te vergroten, door strips te publiceren in hun kranten.

In 1892 publiceert Hearst humoristische tekeningen van James Swinnerton in het dagblad *San Francisco Examiner*. Twee jaar later tekent Richard Outcault voor de *New York World* van Pulitzer verhalen over een straatjongen in een blauw nachtkleed, onder de titel *Hogan's Alley*. Het jaar daarop wordt de nachtjapon geel. Het personage is intussen de lieveling van de lezers, die het voortaan *Yellow Kid* noemen. Het succes van *Hogan's Alley* geeft een boost aan de verkoop van de *New York World*. Dit wakkert de hebzucht aan van William Hearst, die in 1896 Outcault kan overtuigen om voor de *New York Journal* te komen werken. Hierop volgt een bittere juridische strijd die uiteindelijk als volgt wordt beslecht: Pulitzer mag *Hogan's Alley* blijven uitgeven en vertrouwt het tekenwerk ervan toe aan George Luks, en Hearst mag de reeks uitbrengen onder de naam *The Yellow Kid*. Tot dan liet Outcault zijn personage praten door de teksten op zijn nachthemd te schrijven. Op 25 oktober 1896 spreekt *Yellow Kid* zijn eerste woorden uit in een tekstballon. In 1902 keert Outcault terug naar de *New York World*, waar hij *Buster Brown* tot leven brengt, een reeks over de beproevingen van een jongetje uit de bourgeoisie van New York.

In die tijd zijn de tekeningen die in de pers verschijnen, nog geen echte strips, omdat er geen verhaal wordt verteld in verschillende tekeningen. Het zijn namelijk reeksen van humoristische tekeningen die een volledige pagina beslaan. Geleidelijk doen tekeningen in twee of drie horizontaal geplaatste vakken hun intrede: de « Comic Strips ».

In december 1897 tekent Rudolph Dirks *The Katzenjammer Kids* in de vorm van een beeldverhaal met tekstballonnen. Het is de eerste reeks die gebruik zal maken van de lineaire vertelling. Het is meteen een schot in de roos, wat in 1898 zal samengaan met het verdwijnen van *Yellow Kid*. Helaas vertroebelen de relaties tussen Dirks en zijn uitgever door de autocratische houding van Rudolph Block, hoofdredacteur van de strips bij Hearst. In 1912 besluit Dirks om over te stappen naar de *New York World* van Pulitzer, terwijl Hearst net George McManus (*Bringing up Father*) had binnengehaald voor de *New York Journal*! De overstap van Dirks (en zijn reeks) naar de concurrentie geeft aanleiding tot een twee jaar durend proces met Hearst. Het Hof van Beroep van New York neemt een historische beslissing: Dirks mag de fysiek en de naam van de personages behouden en Hearst krijgt de titel van de strip. Dirks zet zijn reeks dus eerst voort zonder titel en vervolgens vanaf de zomer van 1918 onder de naam *The Captain and the Kids* voor de *New York World*, terwijl tekenaar Harold Knerr de reeks *The Katzenjammer Kids* hervat voor de *New York Journal*. De twee reeksen zullen 65 jaar lang samen bestaan!

In september 1905 tekent Winsor McCay *Little Nemo in Slumberland* voor de *New York Herald* van Pulitzer. De auteur toont meteen zijn tekentalent, door een vernieuwende opmaak te gebruiken waarbij de grootte van de vakjes afhangt van de noden van het verhaal. De kleuren spelen ook een belangrijke rol, aangezien de auteur pasteltinten en pure kleuren gebruikt in een art nouveau-stijl. Met dit werk richt hij zich tot een volwassen publiek. Deze reeks wordt een groot succes. Maar ook nu ligt Hearst op de loer: McCay wordt in 1911 door hem aangeworven, waardoor de auteur verplicht is om zijn reeks om te dopen tot *In the land of Wonderful Dreams*, dat tot in 1914 zal worden gepubliceerd.

De eerste die het procédé van de « strip » zal gebruiken in een dagelijkse reeks, is Bud Fisher voor *Mister Mutt*, die wat later zal veranderen in *Mutt and Jeff*. Door het succes laten de kranten alle dagen van de week « strips » verschijnen en pakken zij in de zondageditie uit met een hele bladzijde die gewijd is aan een reeks. In 1910 tekent George Herriman *The Dingbat Family* in de *New York Journal*. Aanvankelijk is de strip geen groot succes, maar ze valt in de smaak bij Hearst die ze steunt. In 1913 krijgt de reeks de naam *Krazy Kat*. Vandaag geldt ze als een mijlpaal in het stripgenre dankzij het tekentalent van Herriman, zijn beheersing van het absurde en de surrealistische dialogen.

In 1912 richt William Randolph Hearst *International News Service* op, om de strips waarvan dit persbureau de rechten bezit aan de wereldpers te verkopen. In 1914 wordt dit nieuwsagentschap omgedoopt tot *King Features Syndicate*. Dit initiatief krijgt al snel navolging van de andere Amerikaanse krantenmagnaten en zal onder meer leiden tot de oprichting van *United Feature Syndicate*, *Chicago Tribune Syndicate* en *McNaught Syndicate*. De tekenaar is slechts een werknemer van het persbureau dat de verspreidingsrechten van de strips aan kranten moet verkopen. Hij kan op elk moment worden vervangen door een andere tekenaar, die zijn personages gewoon overneemt. De tekenaars doen afstand van al hun rechten ten gunste van de persbazen. Hierdoor ontstaat het principe van een reeks waaraan verschillende auteurs hebben meegewerkt.

Door de syndicalisering van de auteurs en hun reeksen ontstaan binnen de Amerikaanse stripwereld series die in het teken staan van het gezinsleven. Cliff Sterrett tekent vanaf 1912 de reeks *Polly and her Pals* in de *New York Evening*. Hij schetst een bijzonder succesvol portret van het Amerikaanse gezin. In 1913 slaat een andere tekenaar met succes de weg in van de « family strip »: George McManus vertelt het verhaal van een koppel nieuwe rijken dat wordt verdeeld tussen de sociale erkenning voor de echtgenote, Maggie, en de cafévrienden voor de man, Jiggs. McManus tekent *Bringing Up Father* met een bijzonder zuivere lijn, die Hergé aan de andere kant van de Atlantische Oceaan zal inspireren. Na deze twee reeksen die de Eerste Wereldoorlog voorafgaan, volgen er nog andere die de goudmijn van de « family strips » aanboren. In 1918 doet het echte leven zijn intrede in de reeks *Gasoline Alley* van Frank King. Zijn personages verouderen zoals in het echte leven, trouwen en krijgen kinderen, tot de auteur in 1951 met pensioen gaat. In 1920 staat *Winnie Winkle* van Martin Branner symbool voor de evolutie van de zeden en gewoonten. De Amerikaanse vrouw verwerft stemrecht en Winnie viert als jonge bevrijde vrouw haar passies bot op allerlei manieren. Deze reeks wordt in 1924 gevolgd door *Little Orphan Annie* van Harold Gray, een strip over de tegenspoed van een weesmeisje dat wordt gered door het zegevierende kapitalisme. In 1930 verschijnt met *Blondie* van Chic Young het archetype van de « family strip »: Blondie geeft haar makkelijke en rustige leven van jonge aristocrate op om Dagwood Burmstead te helpen. Zij krijgt van haar bewonderaars de bijnaam « de kleine verloofde van Amerika », maar trouwt in 1933 toch met Dagwood en weet haar lezers steeds te boeien.

Vanaf midden de jaren 1920 krijgt de strip een nieuwe impuls: naast de humoristische en de gezinsreeksen doen nu ook avonturenstrips hun intrede. De eerste auteur die dit genre op het publiek loslaat, is Roy Crane: hij creëert in 1924 *Wash Tubbs*, avonturier van de Zuidzeeën op zoek naar verloren schatten. Vanaf 1933 wordt de reeks omgedoopt tot *Captain Easy, Soldier of Fortune*. Na *Wash Tubbs* maken nog andere helden hun opwachting in de kranten: *Tarzan* getekend door Harold Foster in 1931, *Dick Tracy* door Chester Gould hetzelfde jaar, *Mandrake the Magician* door Phil Davis, *Flash Gordon* door Alex Raymond en *Terry and the Pirates* door Milton Caniff, die alle drie in 1934 het licht zien. Datzelfde jaar verschijnen de eerste « comic books », bundels van een honderdtal pagina's met de dagelijkse strips (« daily strips ») van bepaalde reeksen. Het is enkele maanden wachten vooraleer deze nieuwe maandelijkse publicatie rendabel wordt: het stripverhaal zal in dit nieuwe formaat verder groeien en onder meer de superhelden boven de doopvont houden. Maar dat is een ander verhaal...